

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A
sambata
10/22
augustu.

Ese totu a opt'a di
Pretulu pentru Austria
pe jul. - dec. . . . . 4 fl. -
Pentru Romania
pe jul. - dec. unu galbenu.

Nr.
28.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a lui Leopoldu Nr. 4.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anlu
IV.
1868.

DEPARTAREA.

rintre cele-l'alte stele
Eu aveam o mandra stea
Ce, in nopti bune séu rele,
Totu-déuna mi-stralucea ;
Dar de candu te-ai departatu
Stéu'a mea s'a 'ntunecatu.

Eu aveam o paserica
Ce, cantandu, me desfatá,
Si adesea, fara frica,
Meiu din man'a mea mancá ;
Dar de candu te-ai departatu
Paseric'a a sburatu.

Eu aveam o iasomia
Ce in glasta mi-implorea ;
O iubeam la nebunia.
Cá-ci erá viéti'a mea ;
Dar de candu te-ai departatu
Iasomi'a s'a uscatu.

Eu aveam o lira mica
Ce, candu zefirulu suflá.
Ca o dulce paserica
Mereu singura cantá :
Dar de candu te-ai departatu
Lir'a mea s'a sfarimatu.

Eu aveam o iconitia
Catra care me 'nchinam ;
Ca p'o juna copilitia
Cu odóre o 'mbracam ;
Dar de candu te-ai departatu
Iconiti'a mi-am uitatu.

Eu aveam o nalucire
Ce adese mi-aretá
O eterna fericire,
Si acést'a me 'ncantá ;
Dar de candu te-ai departatu
Nalucirea a sburatu.

Veseli'a ridietóre
Me purtá adesea-ori,
Precum aure usióre
Pórta fluturulu prin flori ;
Dar de candu te-ai departatu
Alu meu sufletu s'a 'ntristatu.

Nu mai am nimicu in lume
A dori séu a sperá !
Mérga dar si alu meu nume
In mormentu a reposá ;
Cá-ci de candu te-ai departatu
Ce mai e de asteptatu ?

I. C. Fundescu (scrisi Cuprinsul)

RESBUNAREA.

Naratiune din viața poporului.

— Sê mergemu de aici — dîse mosiulu Toma lacrimandu — de buna sêma l'oru prinsu! suspinà betranulu si porni catra casa!

Nu asié inse si junii nostri. Iute se otarira si procurandu-si unelte de spartu si o scara, se dusera in coltiulu gradinei de catra campu, si suira gardulu unulu dupa altulu, Muresiu mai in urma.

Ei cunosceau bine starea gradinei si a localitatiloru. Cum nu, candu cu sudorea loru tôte tôte se faceau. Cu incetulu si pe nesimtite ajunsera la paretele dosului temnitiei ce servia in gradina. Mai antâiu cu sfredelulu, apoi cu alte scule, le succese a gauri paretele si a intrâ unulu dupa altulu, si si Muresiu, in temnitia la Ionu. Acolo erâ intunerecu grosu.

— Cine e aici — intrebâ Ionu redicandu-se de pe paiele unde erâ culcatu.

— Citu! — dîse Toderasiu — noi suntemu socii tei, amu venitu sê te mantuimu. Scôla iute si aida!

— O voi nebuniloru! voi socotiti câ pe mine m'oru prinsu. Eu eram ascunsu in pester'a de sub poiana unde voi ati pascutu boii. Pe clopotele boiloru v'am cunoscutu câ voi sunteti. Iute am csitu cu canele dupa mine, si voiam sê viu la voi. Plói'a care vijeia pre frundie, a facutu de nu m'ati sentitu. Candu am fostu in marginea poienei, de odata ve audu câ de mine vorbiti. Me punu josu si ascultu! Si ce am auditu? câ Savet'a s'a fagaduitu lui Mitru! — Canele vediendu câ eu nu me grabescu spre voi, „hamu“ facu catra mine, si atunci audii ca pornirati a me cauta. Eu sciam câ nu me-ti lasâ sê vinu aici, pentru acea iute fugii din calea vós-tra si m'am predatu singuru aici. Faca spafe'a cu mine ce va vré. Nu-mi pasa de viața mea, deca Savet'a, pentru care voi ati suferitu, eu am luat u lumea in capu e necredintioasa, — le povesti Ionu cu iutele si resolutu.

— Frate Ióne! noi n'am venitu sê facemu gluma, fara te scôla si fugi cu noi impreuna unde ne voru duce doi ochi si doue picioare — dîse Toderasiu.

— Cine v'au adusu pre voi aici — intrebâ Ionu.

— Muresiu — respunsera junii.

Muresiu la pomenirea numelui seu sarî preste junii cari au fostu incungiuratu pe Ionu, si incepú a-lu linge pre stapanulu seu dandu semnu câ si elu e aci.

— Apoi fie-ti mila de tata teu pe care lasaramu afara plangandu. Si ce-ar face mamata dupa tine! Savete mai suntu in lume — lumbarbatá Toderasiu spre fuga.

— Aidati dara — dîse Ionu, câ-ci lacrimile tatane seu, credintia unui cane, si jertfirea amiciloru sei, l'a miscatu fórte — sê fugimu, numai una ve rogu, sê nu me opriti a nu lua isbenda preste Savet'a.

— Fâ ce vrei cu ea, numai sê fugimu, câ audi câ vine cineva. — Si intru adeveru se apropiau tropote de cisme si raze de lumina spre carere. Vighietoriulu adeca a auditu siópte in carcere si hamu-lu lui Muresiu, si tredindu pe provisorere, veniau amendoi sê cercetere.

Dar tardú! Eroii nostri erau trecuti prin gaur'a paritelui. Numai Muresiu se orientá a sarî prin gaura, candu provisorulu cu lumin'a in stang'a si cu scutec'a in drépt'a, cu vighietoriulu intrara.

A fugitu! — strigâ provisorulu maniosu, si incepú a cauta locul pe unde? De odata statú spariatu, câtu mai nu-i picâ lumin'a din mana. Doi ochi mari, ca de strigoiu, sclipiau catra elu aspru. Muresiu, câ-ci a lui erau ochii, s'a pusu cu spatele in gaur'a din fundulu carerei, si pentru tóta lumea nu s'ar fi elatitu de acolo. Vighietoriulu mai superstitiosu de câtu profosulu, a inghiatiatu de frica. Profosulu cugetandu câ totusi e ceva mîtia séu cane dadú cu scutec'a in parete si strigâ: ne tu!

— Hrr! respunse Muresiu dar' nu se clatea.

— Cîbe tu bestia — strigâ profosulu maniosu si se slobozi se lovésca canele. Dar' n'a avutu candu! Câ-ci Muresiu cu o saritura tocmai in fatia i-a saritu si l'a sdariatu, câtu in scurtu a valédîsu lumii acestei trecátore.

— Husi apoi Muresiu prin gaura, si ajunsse pe junii eroi, candu suiau scar'a, cea din urma.

Dupa cantatulu cocosiloru, candu strigoii nu mai au putere, tôte muierile se scôla la torsura. Stertiulu ardea si pe mésa la cas'a Savetei. Mam'a ei torcea si celelalte sorori mai mici a Savetei, dar Savet'a nu putea tórce, ea erâ prinsa de friguri. Tocmai voia mama-sa sê-i dee apa candu usi'a se deschide, si Ionu furiosu intrâ in casa.

— O scumpulu meu Ióne! tu esti! Lasa mama, nu-mi trebuie nimicu! dîse Savet'a si sarî din patu.

— Ce? tu inca te prefaci? Pentru tine am luat u lumea in capu! Pentru tine au suferitu

pretenii mei bataia! Si tu, tu te fagaduesci lui Mitru. Am audîtu tôte! Asié sê ve fie precum faceti! Si cu aceste a disparutu éراسi trentindu usi'a dupa sine.

VI. Paparuga. ¹⁾

Intr'acea sosî si anulu libertâtii 1848. Poporulu respirá de sub jugulu secularu alu sclaviei, ca de sub unu greumentu mare. — Alta fatia a luatú lumea. Alta fatia si domnulu pamentescu din Valcêu'a.

— Noi amu voitu sê ve facemu asemenea nóa — dîcea elu cu tonu blandu fostiloru iobagi.

— Multiaminu la Ddiu si la inaltiatulu imperatu, câ a audîtu necasulu nostru — respundea poporulu.

Se cunoscea pe tiarinele, pe gradinele domnesci cu ce bucuria a eliberatu mari'a loru tîrânii din selavia. Palamid'a erá mai mare decâtu graulu. Gradinele pline de buruiene. Neci pe plata nu prea capetá lucratori!

Tôte tôte s'au schimbatu. Si tirani'a a ince-tatu. Si fric'a de domnia nu mai existe! Numai una nu s'a schimbatu. Cei siepte juni ai nostri, nu mai vinu a casa. Ei sunt totu periti! Tôte tôte s'au schimbatu! Si védi'a babei Anei a sca-diutu, si falsô'a lui Mitru pliasiuulu s'a ciun-tatu, si Savet'a s'a insanetosiatu. Si inca pican-du-i perulu in lungóre, i crescea altulu si mai cretiu. Ea éراسi infloria. De si Ionu pe nedreptu a huli'to, dar totusi anelulu ei e la elu, perulu lui e la ea. Aceste nu s'au schimbatu. Si pentru aceea ea éراسi infloria.

Tôte tôte s'au schimbatu numai Mitru nu si-a schimbatu planulu. Elu totu voia pe Savet'a

¹⁾ Pe sate in Banatu candu e seceta mare vér'a, se invalescu fetele in bozu peste totu, si portate de la casa la casa canta:

Ruga ruga
Paparuga
Da-ne Dómne plóia
Campulu sê se móia,
Sê ne créscá grau
Grau pana 'n brau
Spiculu
Catu cutítulu
Rodulu
Pana 'n podulu
Oile lanóse
Vacile laptóse
Tórna cu ciurelu
Vérsa cu ciuberu.

Apoi iesu din case cu apa si uda pe fét'a carea s'a facutu paparuga.

de nevésta. Si Savet'a totusi lu-uria din anima! Ea pentru Mitru, si si pentru altii „nu erá gata“ candu o petiau, si candu banatiénc'a „nu e gata“ pentru petítori, aceea atâta insemnéza, câtu insemnéza la orasie „a da cosiara“. Ea erá totu mirés'a lui Ionu, ea numai pentru Ionu erá gata. Nu mergea nicairi, neci la jocu, neci la lucru, neci dupa apa in societate de straini.

Pe tempulu secerisiului, revolutiunea magiara luà dimensiuni totu mai mari. Se adunau honvedu din tôte partile. Si domnulu pamentescu din Valcêu'a tramite unu honvedu. Pe cine? Pe Mitru. Elu sê mérga, si de va întorce in pace a casa, macaru cu bani i cumpera pe Savet'a. Asié i promitea stapanulu seu.

Savet'a mergea in vale la fantan'a mare, cu unu siofeiu pe capu, cu dóue canati in mana, dupa apa, singura singurea. Mitru o pandesce, i iese in cale candu ea întorce cu plinu.

Savet'a se opresce, nu i-ar trece calea pen-tru mare lucru. E rusîne pentru o féta mare, o mirés'a, a trece calea unni june, fie amicu fie inimicu.

— Ast'a-e norocu Saveto, câ me intelnesci cu plinu — dîse Mitru catra Savet'a standu-i in cale.

— Eu numai n'am voitu sê-ti trecu calea, dar tu du-te din cale-mi — dîse Savet'a neodih-nita si frumosiî ochi negrii i aruncà in pamen-tru, éra intre sprincenele-i gróse se formara dóue cretiele, cari i intunecá frumós'a-i frunte, si pre-vesteau fortuna.

— Asculta-me Saveto! Eu me ducu de honvedu. Tu sê me asepti, apoi ne vomu cunu-ná! Mai nainte iérta-me sê te sarutu — si voi sê-si puna man'a pe ea, dar indata se tredî cu siofeiuulu in capu, si udu din crescetú pana in tâlpi.

— Asié platesce fét'a, careia i se sta in cale, dîse Savet'a si ridiendu ca o nebuna fugia catra casa plina de bucuria. Si éراسi mai cautandu indereptu strigá: „Ruga paparuga, candu mi-oi vede céf'a atunci si pre tine.“ —

Seraculu Mitru! Mai mare pedépsa nu i-ar fi trebuitu, câ-ci pe care june pentru cutezarea lui a oprí calea fetei lu-botéza atare féta brava. dupa acela si pruncii satului striga:

Ruga ruga
Paparuga
Incatro vei tu sborá
In colo m'oi insurá.

VII. Insurectiunea de la Lipov'a.

Magiarii se gatau in tómn'a anului 1848 a trece pe la Lipov'a in Banatu. Caciulaniî rosii

cari neci morti nu se predau aveau si aci sê jóce rola eroica.

O proclamatiune spriginita si din partea unoru aristocrati din Banatu chiamá poporulu la rescóla.

— Fratiloru! — publicà si judele comunalu poporulu romanu din Valcéu'a candu esiá intr'o domineca din beserica — Ungurii vreu se tune ²⁾ in Banatu pe la Lipóv'a, si inaltiatulu imperatu voiesce sê ne sculam cu micu cu mare si sê nu-i lasamu. Asié dara de la tóta cas'a unde se afla câte doi barbati, unulu sê-si indrepte cós'a, si se mérga la Lipov'a, pecumu dîcu domnii la Lansturu — Landsturm. —

— Ddiu antâiu apoi imperatulu — respunsera valcenii, — vomu merge si acolo. — Dór' a da Ddiu pecum dîcu domnii din cetate — Timisióra — sê mai fie domni si de romanu, sê fie si legea nóstra cinstita!

Naintea poporulu romanu, numele „imperatu“ din vechime a fostu si este nume sacru, impunetoriu si iustanti'a sa cea mai inalta. Ori ce se cere in numele imperatului, romanulu nu póte abnega. Romanii din comitatele Temesiu si Crasiu se rescolara in numeru pana la 2000. In 6. nov. 1848 aveau toti sê fie in fati'a locului in Lipov'a. Militi'a imperatésca ce erá postata in Temisiór'a avea se formeze centrulu insurgentii din Crasiu arip'a drépta, si cei din Temesiu arip'a stanga.

Lipov'a orasiulu celu romanticu romanescu, cu délurile sale falnice de catra resaritu, cu siesimea sa manósa de catra apusu, si cu muresiulu seu ardelenescu, avea sê fie martora versârii de sange — pretiulu libertâti! Avea sê-si calde pamentulu seu érase ca nainte de unu seculu sub turci, nu numai cu sange strainu, ci si cu sange romanescu.

Intre viele Lipovei pe délulu de catra resaritu, a carui capu lovesce in muresiu, Nenea conducatoriulu insurgentiloru din arip'a drépta, cari ocupasera locu acolo, tienea consiliu in nóp-
ea de 6 spre 7 nov. câ pe cine sê tramita spionu peste muresiu.

— Eu me ducu — se presentà Ionu naintea ui Nenea.

Cum se afla Ionu aici?

— Nu numai Ionu, ci si ceialalti siese soci si lui sunt aci. Istoricultu loru in scurtu e acest'a.

Dupa scaparea lui Ionu din carcere, precum bine e cunoscutu stimatului cetitoriu, si dupa instrainarea sa de catra Savet'a mirés'a lui, cu totii au dîsu sanetate buna locului de tirania, pana la alte vremi mai bune. Sentiulu loru curatu nu i'a lasatu se vagabundeze. Ei aveau in Lipov'a multi maestri olari cunoscuti, cari desu dormeau in cas'a parintiloru loru candu caletoriau cu óle la terguri. La acesti olari romani si-au luatu croii nostri refugiulu. Si la acestia ca lucratori de vie, s'au sustienutu pana in tempulu insurectiunei.

— Acuma a venitu vremea — dîse Ionu catra socii sei, de canele meu sê grigiti. Si de nu me voiu mai rentórcé sê-lu duceti la tata meu! — Si imbratiosandu-i de a rendulu, dupa ce si-a castigatu vestminte unguresci a disparutu in intunereculu noptii.

Cu vestmintele pe capu legate a notatu muresiulu in dreptulu Sioimosiului, si a intratu in Radu'a. Fîresce in birturi potea elu mai bine spioná starea lucrului. Caciulanii rosii, aci si-aretau bravur'a in tóta splendórea sa. A esítu dupa aceea si in taber'a, carea campuiá pe malulu dreptu alu muresiului.

Erá pe la mediulu noptii, honvedii parte dormiau partea si-petreceau pe langa focuri.

Multi unguri — murmuia Ionu in sine — dar vedu si aici multi romani. Si ei cu cósé ca si noi! Si asta me dóre mai tare, ca romanu sê verse sange romanescu! — I-a successu a se apropia, de insurgentii romani ungureni, si a le scopfíca sê grigiésca câ si dincolo au cu romani de lucru. Si apoi gatandu-si misiunea porní indereptu voindu acumu a trece muresiulu de diu josu de Lipov'a.

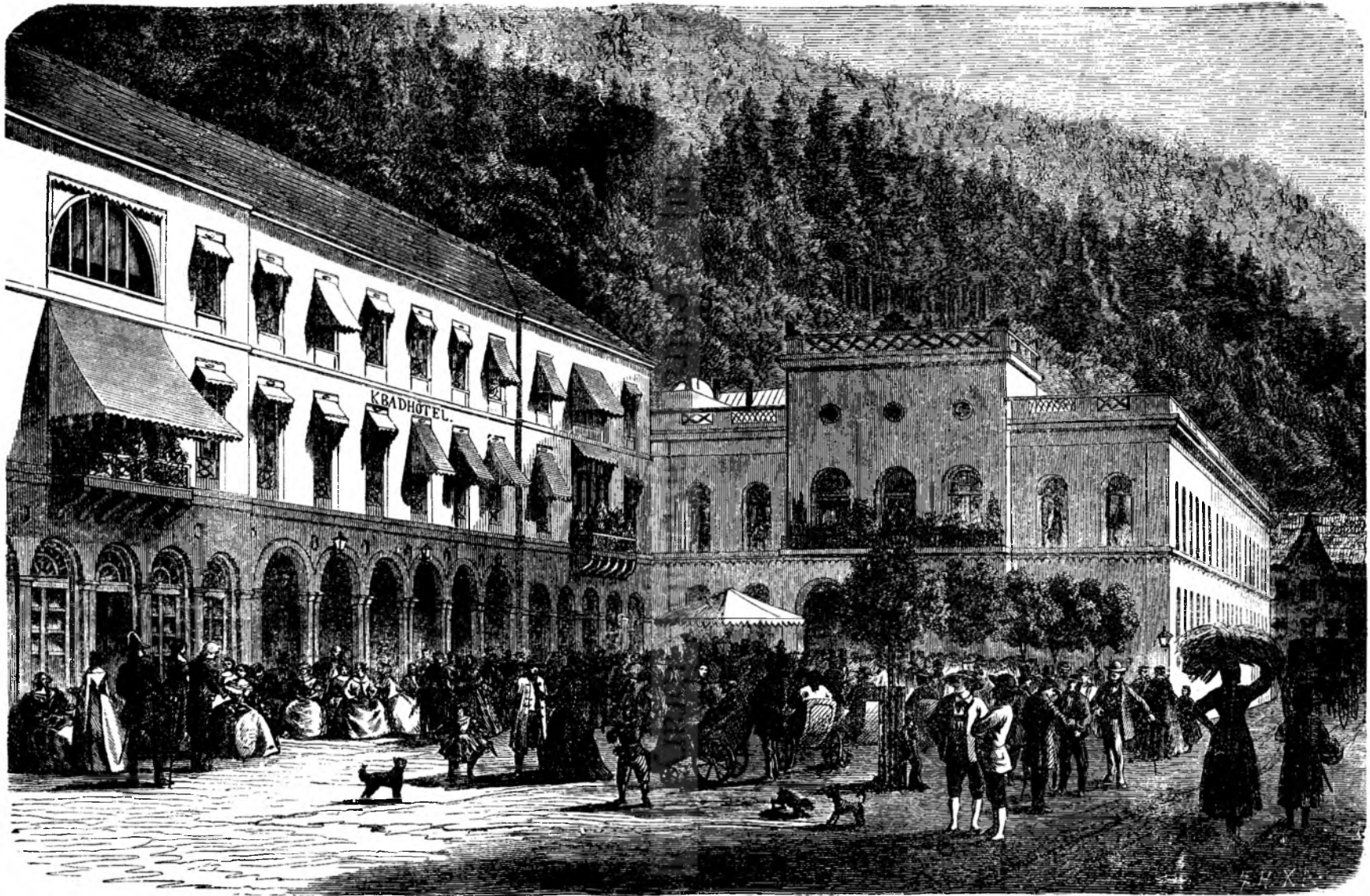
— Spionu Spionu! — strigà óre cine cunoscutu dupa Jonu tocmai candu trecea pe langa nisce honvedi culcati, si indata se semtí Jonu prinsu de guleru.

— Mitre! Jóné! — dîsera amendoí unulu catra altulu nu tocmai blandu privíndu. Si Jonu indata fu legatu. Naintea comandantelui la tóte intrebarile raspundea cu „nu sciu.“ Elu erá resolutu la mórte, si nu ar fí tradatu pe ai sei pentru mare lucru! Mitru, inimiculu si rivalulu seu, raspundea in locu-i. Sententi'a adusa suná: mórte prin plumbu si pana demineti'a legatu de stêlpu.

— Acuma ie-ti sanetate buna de la Savet'a Jóné! — dîse Mitru hulindu catra Jonu, carele desbracatu pana la camesia, erá legatu cu spatetele si manele de stêlpu, de drépt'a taberei pe tiermurele muresiului intre nisce furnicari.

²⁾ A tunatu dîce banatiénulu candu vre sê intielega a intratu. Candu dracuíe banatiénc'a:

„Tune trei sute in tine“ intielege se intre treisute de —

PIATTA PRINCIPALA A SCALDEI DE LA WILDBAD.

Mitru, carele se temea, cumca altulu nu va grigi asié bine de préd'a sa, si-ceruse dreptu a-lu padí pana diminéti'a si asié fara neci o grigia se trentí pe iérba afara de periferi'a furniceloru, si parte de oboséla parte de vinu, curendu adormí.

Jonu nu mai cugetá la scapare. Dar elu ar fi preferitu de o mé de ori mórtea, decátu puse-tiunea sa actuala. Neinduratele furnice se suiau acuma la fatia, in nari, in ochi. Tacerea erá aden-ca, dupa mediulu noptii numai vighiliile si de o parte si de alta a muresiului se mai audiau tusíndu câte odata. Jonu erá sê se inadusie scupindu furnicile din gura.

De odata sentiesce câ-lu linge óre ce pe picíóre. Elu tresari socotindu câ-e alta fiéra. Dar Muresiu — câ-ci elu era puse labele pe umerii lui Jonu si dandú cu cód'a in laturi i lingusia cu limb'a pe fatia.

Dupa indepartarea lui Jonu dintre sotii lui, ca sê nu se piérda canele, l'au prinsu si l'au inchisu intr'o casutia respective coliba din via. Dar Muresiu vedíndu-se inchisu, erá sê franga usi'a tóta de nu-lu eliberau. Liberu odata nu-mai pre stapanulu seu lu-cercá. Si o tufa si alta mirosandu, a datu de urm'a lui Jonu pe carea a ajunsu pana la muresiu. Ací ajugandu a perdutu urm'a. De aci s'a luatú pe tiermurile din cóce a muresiului in josu totu standu si ascultandu. De odata aude unu gemetu pe tier-murile de din colo. Gemetulu inadusítu erá a lui Jonu. „Hamu“ facú Muresiu si notá din colo! In bunu tempu a afflatu pe stapanulu seu in tortur'a furniceloru.

Ah! cum l'ar fi imbratísiatu Jonu, cum l'ar fi sarutatu sê fie potutu miscá manele! Cátu de bine i prindea lui linsulu canelui, prin care spurcatele furnice se departau de pe fati'a lui.

Jonu incepú a-si frange manile din napoi. Canele observá acésta miscare. Curendu sarí de'napoi si apucandu cu dintii de legatura, atáta a rosu pana i-a eliberatu manile. Fiíndu-i manile libere, de si cu greutate, totusi s'a eliberatu si de ceialalta legatura fara sgomotu.

— Cum ai umblatu frate Jóné! — lu-intrebara socii sei saríndu si imbratíosiíndu-lu, candu rentórse acesta la densii intre vii, in camesia, udu si tremurandu de frigu, pe la 3 óre dupa mediulu noptii.

— Nici unu reu fratiloru — response Jonu dupa ce s'a asiediatu langa focu si se imbracá cu alte vestminte — furnicele din tier'a ungu-résca sunt mai rele de câtu honvedii, cu nisce studenti ca aceia, curendu vomu gatá — si le

enarà pe rendu tóta escursiunea aventurósa si convenirea amicabila cu Mitru.

— Si-apoi tu lasasi pe Mitru in pace, dupa ce scapasi? lu-intrebá Toderasiu.

— Elu potea sê sbiere, si tredíndu-se honvedii cari nu erau departe, nu credu câ m'ati vede acuma, díse Jonu.

— Ba bine ai facutu dara, — intarira toti. Si Muresiu fise cu ochii sei boldinosi, ací pe stapanul seu, ací pe ceialalti, ca cum ar fi voítu sê-i intrebe: óre mai inchide-me-veti? — La care intrebare toti lu-maguliau câte cu unu hantiu de carne; de si elu numai cu ósele crá multiumitu.

Diu'a ce urmà s'a aratatu cu alarmâriile dobeloru, trimbíteloru, ici colea cu bubuíntulu tunuriloru, si a pusceloru! Si campanele beserice-loru romane si germane cu metalic'a loru limba plangeau grosnic'a scena.

Honvedii au imbuldítu in Lipov'a. Se in-cinge o lupta sangerósa. Curgu paraie de sange de ambe partile! Militi'a imperatésca carea facea centrulu de pe campul apei a cre, si artileri'a de pe dealulu pruniscei, carea scutea de odata apropierea grabnica a honvedíloru spre arip'a stanga a insurgentiloru postati in prunisce, se totu mai apropiáu de orasiu. Éra arip'a drépta a insurgentiloru, slobodíndu-se cu totu foculu dintre vii prin uliti'a olariloru, pe langa isvorulu numitu „Cezma“, in costele honvedíloru, le-au succesu a-i aduce pe acestia in asié disordine, câtu dupa amiédi lupt'a se finí in favórea insurgentiloru. Multi honvedi remasera prinsu. Cei ce au scapatu numai inotandu au potutu, câ ci podulu de luntirii erá stricatu din partea insurgentíloru.

VIII. Resbunarea.

Hori'a be la fagadeu

Fugu domnii fara hinteu!

Hori'a be pe sub butuci

Fugu domnii fara papuci!

Asié s'au intorsu plini de mandria de lupt'a invinsa horíndu insurgentii nostri. Si cuvinteloru loru a urmatu fapt'a. A sustíne ordine intre densii, cine a mai si cugetatu! Pe la cur-tíle domnesci n'a remasu nimicu nelovitu. Poporulu romanu din seculi n'a cunoscutu mai mari vrasmasi ai sei, decátu pe spaicele loru. — „Fug'a-e rusínósa, dar sanetósa“ si multi domni pamentesci si-au potutu multiemí viéti'a numai fugei.

Rea e mani'a poporului candu se invier-siunéza!

Crancena e resbunarea poporului asupritu! —

Banatienii intr'o dî si-au resbunatu plagile seculari! —

Astfeliu ne intalnimu si cu domnulu pamentescu din Valcéu'a, câ fuge in ruptulu capului in murgitului serii, prin gradin'a cea mare a a curtii sale, si prin o usia din fundulu gradinei esî intr'o ulitia stremta ce ducea la cas'a babei Ana. Acésta tocmai vragia la focu cu vatrariulu in mana, ca cele sante sê-i aduca pe Mitru in pace a casa, candu se trediesce cu mari'a sa spariosu in cuina.

— Na bani babo! iute mi-cauta o cocía, câ nu e bine! dîse elu inmanandu o punga cu taleri babei, si pe o scara se suî in podu — numai iute te du! audi tu ce-e la curte.

La curte nu erá bine! Domnulu pamentescu incantatu de bravur'a honvedîloru, unde avea si elu representante pe spezele sale — pe cunoscutulu Mitru, — ce cetea din novele, neci prin minte nu-i venia câ insurgentii voru invinge, candu de odata se trediesce cu acestia la pórtá.

— A! — strigau acestia — aici nu-e stégu albu afara! Aici nu-e semnu de pace! — si portile, usile cele incuiate a le curtii se deschisera naintea loru ca de minune! Ce avea domnulu pamentescu alta a face decâtu a lua la sanetósa! Si óre nime nu l'a vediu? —

Elu erá singuru a casa. Famili'a si-o trami-se-se de la inceputulu revolutiunei in cetatea Timisiórei unde avea casele sale. Pe candu a ajunsu elu la Bab'a Ana la curte pêneiau gardurile, se vedeau focuri aprindiendu-se, se audiau boii taindu-se, firesce neci pivniti'a n'a remasu necercetata, neci camar'a nedeschisa!

— Dar unde-e spaiea! — trigá poporulu adunatu in curte, dupa ce in zedaru cercara tóte odaile!

— La Bab'a Ana — dîse unu copilu, carele tocmai atunci fugia spre curte candu domnulu pamentescu intrá la Bab'a.

Bab'a Ana tocmai reintorcea cu cocí'a pentru maria sa mituita, si intrá in ocolu spre a-si pliní misiunea, candu de odata si-vediu cas'a de tóte laturile incungiurata de poporu. Ca gandulu de iute fusera prinsi domnulu pam. si Bab'a Ana, si legati i deportara in curtea domnésca.

Seraculu domnu, carele numai pe perini moi a sciutu se odihnésca, acum desbracatu pana la camesia, trebue sê se intinda pe deresiulu aspru, cu barb'a-i stufósa tóta smulsa! Si ce va fi cugetatu Bab'a Ana, carea pe multe femei din

Valcéu'a le ducea cu pêrele ei in pelinghieriu, candu s'a vediutu acumu singura pe sine cu grumadiulu si cu manele in elu, si candu scutec'a usturósa atingea nu prea modestu ósele ei cele numai cu pele acoperite.

Georgiu Traila.

(Va urmá.)

LAUDARIA SI TICALOSIA IN FAMILIA.

Adese-ori cunosci câte o persóna de totu vana, — laudarósa pana la extreme cu sine si tóte lucrurile sale; adese-ori afí familii mai multe de asemene natura, si candu cerci viéti'a si secretele loru, vedi câ tóte cele sunt intórse, au astupatu sminte si pecate cu virtuti, au astupatu seraci'a cu mreja painginului avutu. — Se silescu sê amagiésca lumea, si sê-si dee unu aeru mai innaltu si fericitu, pana candu adevverulu vietii familiare, e o ticalosía.

Audi p. e. pre barbatulu N. laudandu-si soti'a pentru amórea si credinti'a ei, traiulu fericitu in casa, si pe sotia spunendu vorbele cele mai frumóse in societáti despre barbatu, pentru bunéti'a lui.

Audi intr' altu locu pe parinti a-si laudá pruncii, in câtu trebue sê credi câ sunt cei mai talentuosi, crescuti, modesti si ascultatori; a-si laudá ginerii câ fetele asié barbati au capetatu ca si candu ele ar fi avutu dreptulu de a-si alege barbati din toti junii lumii; a-si laudá fetele nemaritate, câ sunt ascultátore si económe, câ sciú atâte limbe straine sê vorbésca, a bate clavi-rulu si cóse.

Audi intr' altu locu laudandu pe nepót'a din casa, câ e ca si unu idolu alu familiei, mai placuta chiaru decâtu lét'a din casa, si verisiór'a nu póte traí fara de ea.

Audi pe unulu a-si laudá planulu casei, câ câtu de bine sunt zidite chiliile, salonulu e asié incâtu sê te miri, chili'a de durmitu nu are nemicu de doritu, — mai bine nu se putea alege chili'a de cancelaria si camar'a incâtu e comoditatea cea mai mare pentru famili'a intréga, si pe langa aceste, muierea a avutu unu gustu minunatu de a-si alege mobilele si de a le arangiá asié de netu si mandru, incâtu tóte stau la loculu loru cuvenitu.

Audi pe barbatu dîcandu, câ pung'a lui e deschisa si gatá pentru familia, ori candu vre

muierea sê cumpere ceva, capeta sum'a dorita, si muierea asié e de intielépta si económa încâtu afla lucrurile cele mai frumoșe cu pretiu de eratu totu mod sêu eftinu.

Dar se lauda toti unii pe altii ba lauda si canele si mîti'a si tóte li sunt asié in abundantia si renduiéla încâtu sortea, sêu intieleptiunea familiara, a facutu unu paradisu pentru ea pe papamentu, si încâtu lumea care, nu cunósce ma de aprópe famili'a, — credecâ natur'a a trebuitu sê faca esceptiune cu farmecele sale in acést'a familia fericita.

Inse nu e asié!!

Déca ai ocașiunea ca sê traiesci câtu-va temu in prejuru lu acestei familie, si se privesci adese-ori adeverat'a viétia si secretele ei din dreptulu culiseloru, atunci ti-fugu farmecele din naintea ochiloru, si vedi ticalosi'a in goletatea ei cea mai simpla.

Pentru câ:

Vedi pe soti'a lui N. câ cochetéza asié de bucurosu, i placu jocurile cu zelóge in societate ca sê póta sarutá pe cine lu-pórta in anima, si credinti'a e unu cuventu ce nu lu-afla in dictionariulu seu.

Acesti fericiti, cum rentoreu din societate a casa, se ocarescu si vorbele cele frumoșe a le sotiei, se prefacu in cuvinte de despectare si sfada, asié încâtu fericitulu barbatu nu a rare-ori si-a incaieratu degetele in perulu celu angerescu a amatórei si credintiósei sale sotie! Si ce prefacere in publicu!!

Pruncii cei ascultatori si crescuti bine, la ocar'a parintiloru se sgamboia, — de modesti inca si la mésa se imbutusia cu dragele surori, — se intrecu care se scóta mai curendu si mai multu din blidu, pentru câ asié sunt de talentosi, încâtu, candu e tempulu sê plece la scóla nu-si afla cartíle, ce ei cu multu geniu de pictura au sciutu se le manjésca, si geniu de sculptura se le taia si rumpa. Parintii nu sciú ce e crescerea buna, si totusi si-lauda pruncii!

Ginerele fericitu, pe carele si-l'a alesu domnisiór'a, din asié multi, e unu artistu mare de chetiami, si-a mancatu zestrea cu acést'a arte si fericitei dómne tinere, prin arte i-a facutu izvoru in ochi. Dar' acum neci nu li iertatu sê mai vina la parinti, pentru câ ginerele bunu a doritu repetírea zestrei si pentru câ nu i s'a indorsatu, si-a datu recursu nou — cu pumnii.

Nevestuti'a se cam vêrie sér'a in casa ca sê faca cu muma sa câte o revista prin camar'a câtu de góla. Altu ginere e bunu, dar se mira câ cum s'a fermecatú asié cumplitu si se indestulesce

cu larm'a de a casa cu fét'a socriloru, si nu mai merge pe la ei. Éta socrii cei pre indestulati cu ginerii cei alesi si fericiti!

Fetele nemaritate sunt ascultatóre la — music'a de dantiu; si económe pana unde potu face luesulu; éra limbele straine asié le vorbescu de bine, încâtu sciú mai multe cuvinte si sentintie, inse a cetí si scrie bine in acele limbi, e gradu de perfectiune mai mare, pentru câ la atâta inca nu ajunsóra neci in limb'a mamei. Dar' sunt de laudatu, pentru câ vine acusi tempulu, ca sê aléga din junii lumii, si sê-i fericésca, ca mam'a loru pe tata!

Nepót'a, idolulu familiei in realitate e cenusiote'a din casa; centrulu, unde se stringu ocarile tuturoru, si carea, in cas'a cea pre comóta si bine arangiata dórme pe josu. Neci e de minune, pentru câ numerulu familiei e destulu de mare, si localitátile mici, éra mobilele sémena a tergu de tandleri.

Tat'a deschide pung'a sa — dupa sfada, si la lacremile feteloru farmecatóre; dar neci i putemu luá in nume de reu, pentru câ muierea cunósce bugetulu casei innalte, ci numai pruncii sunt amagiti cu ide'a, câ pung'a e plina, — si pentru acést'a muierea e sililita sê caute pretiurile mai moderate pentru lucrurile cele admirátóre.

Astufelu de familii, eu mi le inchipuiescu ca o larva; catra lume cu fétia rumena si zimbitóre, éra in lăintru góla si posomorita, adeca tatiarnica si ticalósa; ca comediantii, carii pe scena trebue sê faca glume si sê petréca publiculu, éra candu ajungu dupa culisa, vedu pruncii loru goi, si flamandi.

De are cineva vanitatea de a se aretá mai buuu inaintea lumii, decâtu cum e, retacesce, pentru câ lumea are ochi multi, si minte agera, si cunósce pe toti cei vani; apoi lumea are si gure rele, si candu cunósce pe vani, i face misiei.

Ce e mai frumosu, decâtu candu o familia e condusa de modestia si sinceritate, câ-ci aceste sunt medilócele de a castigá adeverat'a stima a lumii, si de a aretá câ fundamentulu familiei e basatu pe moralu, virtuti si ratiune, éra nu pe atâte desiertatiuni de risu, si pecatóse. Pe acést'a cale va avé famili'a o rola frunósa in viétia sociala si-si vá castiga respectu de lume — din contra vá fi objetu de vorba pentru gure rele, objetu de fabula si poveste!

At. M. Marienescu.

Teatru natiunalu.

Aradu 20 augustu. Representarea anuntata pe vineri 14 aug. din caus'a morbului repentinu alu dlui Pascali nu s'a potutu tiené. Morbulu dlui Pascali insuflase o compatimire si ingrigire in toti romanii adunati aice; toti se intrebau de sanetatea dsale, si toti aflara cu bucuria, câ representările se voru continuá in 18 augustu.

De óra-ce in anuntiuu celu vechiu si pentru 17 se anuntia o representare, pe diu'a acést'a se adunara in Aradu multe familii romane, si inca unele din locuri pré indepartate.

Inse representarea se tienú numai in diu'a urmatória.

Afisiile de pe strade anuntiau, câ se va representá comedí'a „Strengariulu din Parisu“ inse din caus'a bolei dlui Gestianu program'a se stramutá si se representara dóue piese mai mici, ér intre aceste fu o declamatiune.

In pies'a cea d'antâia „Sermanulu musicantu“ dlu Pascali, abié redicatu din bóla, a doveditu de nou, câ talentulu si studiulu dsale i esigura unu succesu perfectu, pe ori care scena de rangulu primu. Aplausele de multe ori repetíte vorbiau de ajunsu despre placerea publiculu.

Dómn'a Matilda Pascali, carea acuma pasí pentru prima-óra pe scena inaintea publiculu aradanu, numai decátu si-cluptá admiratiunea nóstra. Publiculu o primí cu aplause, si aceste aplause sub decursulu representarii se renoira mai de multe ori.

Dupa pies'a acest'a, in pausa, dómn'a Matilda Pascali dechiama in costumulu natiunalu „Copil'a romana“ de Iosifu Vulcanu. Dómn'a Pascali e o dama tenera, frumósa si are o talia maestetica, deci costumulu natiunalu tieranescu i-a sieditu cu atátu mai bine. Publiculu la simpl'a ivire a dsale pe scena erupse in aplause frenetice si atátu de lungi, încátu trebuí sê asepte câte-ve minute pana potú sê incépa dechiama-tiunea. Aceste aplause se renoira dupa finitul fia-careia strofe si dupa terminarea dechiama-tiunii artist'a fu chiamata de trei ori pe scena intre aplauseentusiastice; ér a patra óra totu publiculu strigá numele autorului, carele chiar erá de fatia si peste câte-va minute se ivi pe scena dimpreuna cu dómn'a Pascali.

Dupa acést'a representá o comedia intr' unu actu, intitulata „Femei'a trebuie sê-si urmedie barbatulu.“ Rolele principale s'au jucatu de dlu si dn'a Pascali cu succesu stralucitu.

Teatrulu erá indesuitu de ascultatori si intre publicu cu bucuria vediuramu si câti-va tierani.

Representarea urmatória se tienú in 19 aug. Se anuntia dram'a „Orbulu si nebun'a“, dar din caus'a bólei dlui Gestianu in loculu acesteia se jocara dóue comedii „Nu e fumú fara focu“ si „Unu paharu de ciaiú“ ambele comedii de salonu in cari dlu si dn'a Pascali dovedira câtu este de acomodata limb'a romana pentru conversările de salonu. Mi-ar fi placutu sê fiu potutu sioptí acést'a fia-carei dame dintro cele presinte, si erau de fatia pré multe si frumóse dame romane

Ultim'a representare va fi vineri in 21 aug. éra sambeta sér'a publiculu romanu d'aice va arangia unu banchetu in onórea trupei romano, si cu aceea ocaziune dlui Pascali se va predá unu pocalu de argintu, ca salutare si suvenire pentru maréti'a idea de a cercetá

si pe fratii sei de dincóce de Carpati si a arangia intre dinsi representári teatrale.

Cu dorere ti-impertesiescu, câ din cause supraveneite, dlu Pascali nu va poté sê mérga cu trup'a sa la Gherla, ci de-aice se va rentorná de a dreptulu la Bucuresci, arangiandu pe drumu dóue-trei representári numai la Oravitia.

Dorimu, ca in anulu venitoriu erasi sê-i potemu salutá in midiloculu nostru.

Unu iubitoriu de arte.

Piati'a principala a scaldei de la Wildbad.

(Cu ilustratiune pe pag. 329.)

Intre tóte scaldele Germaniei Baden-Baden e cea mai cercetata de sanetosi, ér Wildbad de cei morbosi. Deosebirea acést'a se observéza si din colórea natiunala a acestoru dóue scalde, câ-ci pe candu Baden-Baden in petreceri si alte desfatári urméza cu totulu Parisulu si pe langa acést'a pórtá si unu tipu de totu francesu; pe atunci Wildbad e unu locu germanu in tóta privinti'a.

Scaldele de la Wildbad, — dupa cum dice tradi-tiunea, — asié s'au descoperitu, câ esíndu principele domnitoriu la venatu de gligani -- porei selbategi -- porculu ranitu in durerile sale s'a trasu la unu isvoru ca sê-si aline durerile, si principele l'a urmaritu pana acolo.

Regiunea scaldei e pe câtu se póte romantica. Scald'a cu orasielulu ce numera la vr'o 2500 de locuitori zace in valea fluviulu Enz ce curge linu pe sub pótele muntiloru maestosi si acoperiti cu bradi mari si betrani.

Wildbad erá fórté cercetata si inainte cu 500 de ani si si astadi inca e totu asié de cercetata. Apele sale ajuta multu celoru ce suferu de reuma, de guta si de rane reu vindecate Numerulu óspetiloru e mai totu deuna 5—6000, si pe dí ce trece inca se totu mai maresce In privinti'a comoditáti, e unulu din cele mai bine arangiate, tóte comoditáti ce numai le póte pofti cineva, tóte le afla aici, in tóte partile hotelu bine arangiate stau spre dispusetiunea ospetiloru si pe langa aceste, tîntulu celu placutu si romanticu e atátu de delectatoriu, câtu si cei cari vinu numai pentru distra-gere inca potú fi pré multiumiti.

CE E NOU?

△ (*O familia inveninata.*) Sinuciderile in Vien'a se inmultiescu pe dí ce trece, dar casulu urmatoriu e infioratoriu peste tóta inchipuirea. O veduva cu numele Kaiser, femei'a unui agentu de bursa inainte cu vre unu anu s'a mutatu de la Posioniu la Vien'a din preuna cu muma sa si patru fii ai sei (Rudolfu, Gustavu, Arminu si o fetitia abié de 2 ani Hildegarde). Viéti'a sermanelorulu femei, intr'o dí ca alta erá totu numai suferintia. In dílele mai din urma a venitu si negutiatoriuu ce le daduse mobilele spe folosintia de si-le-a dusu in deretru si n'a lasatu alta decátu unu canape si câte-va objecte mai necesari, câ-ci pentru aceste s'a rugatu mum'a ca sê le mai lese. Dóue trei díle dupa acést'a a venitu cineva la ei sê-i cerceteze si a gasitu usí'a inchisa si nu-

mai prunculu Arminu erá in laintru siedindu pe féréta. Respectiv'a ce venise a dîsu catra pruncutiú sê deschida usi'a, inse n'a voitu, câ-ci dîcea, câ mum'a sa si toti din casa dormu si lui i-a demandatu se nu deschida usi'a nimenui. Din vorbele pruncutiului, a vediutu cei de fatia câ este ceva in lucru si lau provocatu ca numái sê deschida, dar pruncuti lu n'a voitu; la acést'a apoi, s'au aredicatu si ceialalti locuitori si l'au silitu pre pruncutiú ca numai se deschida. In urm'a acesteia pruncutiulu nu s'a mai opusu si a deschisu usi'a. Intrandu cei adunati in casa au aflatu pe mam'a cu fetuti'a cea mica mórtia pe canape, ér' pe mósi'a copilóru cu ceialalti duoi cadiuta dupa usia. Sermaneale femei nefericite s'a inveninatu cu ciancali, care l'au beutu in thea. Cadavrele s'au straportatu la spitalulu comunu, ér' pe copilasiulu Arminu l'a luatu sê-lu crésca unu coloritoriu.

△ (*O fapta frumósa.*) Consiliulu comunalu din Brail'a a acordatu d'liu Frollo profesóru de limb'a italiana la gimnasiulu Carolu I. o subventiune de 450 galbeni pentru edarea unui dictionariu italiano-romanu (vol. I), franceso-romanu (vol. II), si romano-italiano-francesu (vol. III) pentru cari bani autorele va da primariei locali unu numeru ecivalinte de esemplare. Acést'a opera, care e fruptulu laborei de 10 ani a eruditului nostru profesore va face epoca in literatur'a filologiei romane; ea umple o lacuna simtîta de toti cari se ocupa cu studiulu limbóloru francesu si italiana. Din parte-ne nu ne potemu mai bine esprime bucuri'a pentru acést'a, de câtu multumindu si esprimandu-ne reconoscinti'a consiliulu din Brail'a pentru spriginirea ce a datu literaturii nóstre.

△ (*Santîrea lagerului.*) In diu'a de 1. augustu s'a serbatu la Jasi tantîrea lagerului regimentului alu 7-le, totu regimentulu erá sub arme, officierii si dlu colonelu Lec'a in mare tienuta. Pe la siese óre deminéti'a s'a inceputu serviciulu divinú; dupa santîrea apei confesorulu regimentului a stropitu totu regimentulu si dupa aceea o parte din recruti a depusu juramentulu, si in urma confesorulu acelu regimentu a tienutu unu discursu religiosu, aretandu câ crucea este arm'a cea puternica care invinge pe inimicu. Acéstu discursu s'a terminatu cu aclamatii: sê traiésca Domnulu románilóru, sê traiésca guvernulu Mariei sale, armat'a romana si siefii ei.

△ (*Unu venatoriu de cani.*) Preotulu din Cristesci (Romani'a) e atátu de pasionatu venatoriu, câtu diu'a nóptea totu cu acést'a se ocupa, si déca n'are altu ceva de puscatu se apuca dupa canii din satu, si satenii sunt siliti de frie'a popii sê-si tiene canii totu inchisi. Ast'a ar mai fi inca cum ar fi, dar santi'a sa neci de trei luni n'a tienutu sierbitiu in bisericu, se intielege câ n'are tempu.

△ (*Casu infioratoriu.*) Sambata in 15 augustu publiculu de aici fu martore unei nenoriciri din cele mai infiorátore. In numit'a dî, dsiór'a Eufrosin'a Braatz avea a tiené prim'a productiune in umblarea pe fune. Loculu destinatu pentru acést'a, erá campulu asié numitu a lui Blondin. Publiculu se adunase in unu numeru ce se urcá la vr'o câte-va mii. La diumatate pe siese óre domnisiór'a Braatz s'a suitu la funea ce erá intiepenita intre duoi stêlpi, ca la o inaltime de vr'o 10—12 stengeni. Productiunea d'intâiu, carea a fostu un'a din cele mai grele ce numai se póte inchipuá si carea n'a facut'o si n'a cutezat'o dóra pana acuma nime, —

in carea adeca, domnisiór'a Braatz, unu scaunu ce-lu duse-se cu sine asiediandu-lu in midilóculu funei, mai antâiu a siediutu pe elu, dupa aceea s'a aredicatu in picióre pe elu si scoborindu-se éراسi pe fune a mersu mai de parte pana la celalaltu capetu a funei, — a succésu fórte bine; a dóu'a si ceea mai din urma, in carea, incarcata de lantiuri si legata la ochi, a trecutu de cealalta lature asisderea a succésu, si cu aceste, productiunile se finise; dar vediendu numit'a domnisióra numerulu celu mare a publicului ce se adunase, in semnu de multiamita a mai plecatu odata sê tréca funea; dar ce infiorare! pe candu ajunsese la midilócu a alunecat. Rud'a, carea i ajutá ca sê póta tiené ecuilibriulu a cadiutu josu, éra nefericit'a féta a remasu spandiurata cu o mana de fune. Reculegandu-se putîntelu s'a apucatu si cu cealalta mana, si asié, in puterea manóloru s'a trasu pana la funile laterali ce serviau spre a tiené funea cea mare incordata, ajungandu aici s'a apucatu cu manele de aceste. Puterile incepuse inse a-i slabí, si pe candu au deslegatu funile cele laterali, abié s'a pututu lasá pe ele ca de unu stengenu si diumatate, câ-ci taindu-o aceste cumplitu la mani, a trebuitu sê se lese, si asié din o inaltime ca de 9—10 stengeni, spre gróz'a si infiorarea nóstra celóru de fatia, — a cadiutu josu. Pe nefericit'a au dus'o dupa acést'a in casuti'a de inbracatu, unde reveniudu-si putînu in ori, cu o carutia, au mutat'o in locuinti'a s'a din ospetari'a din gradin'a animaleloru. Fieste care cugetá atunci câ séu a muritu numai decátu, séu câ va muri, séu celu putînu câ s'a zdrobitu tóta séu si-a ruptu vre-unu picioru, inse dupa cum cetimu acum din placate, sermanei fete nu i-s'a intemply nimicu ceva periculosu, afara de aceea câ manele i sunt fórte taicte de funi.

△ (*Ludovicu Vistu.*) primulu si celu mai renumitu virtuosu de violina alu Romaniei, care prin sublimulu seu geniu in art'a musiciei a incantatu mai multi ani publiculu Romaniei, petrece de presentu la Brasiovu. Luni in 17 augustu a datu unu concertu, care, dupa cum vediuramu din programa, a statu mare parte din piese originale compuse de dsa.

△ (*Necrologu.*) Jacobu Bologa, consiliariu aulicu in pensiu in numele seu si alu familiei sale aduce nunciulu tristu despre pré tempuri'a mutare la cele eterne a bunului seu fiu *Eugeniu Bologa* octavanu, urmata dupa o bóla de siese septemani in jun'a etate de 17 ani. Inmormentarea remasítíóloru trupesci s'a intemply in 11 augustu, la 4 óre dupa amédi. Fia-i tierin'a usióra.

△ (*Bunurile*) din Romani'a a principelui Caragegevicu, in urm'a recercârii tribunalului municipale din Belgradu sunt puse sub secestru.

△ (*In Sabiu.*) óre cine a voitu a inveniná pe cuardianiloru franciscánilóru, si dupa cum s'a constatatu din cercetarea medicului, veninulu datu e ciancali, celu mai puternicu veninu. Dieu bunu stomacu are santi'a sa, câ-ci alti murítóru si de amirosulu aceluia inca mai moru.

△ (*Securitatea publica.*) Nu este aceea dî in care se nu cetimu mai despre o banda de hoti mai despre alta, asié încátu adi mane mai cu siguritate va se póta umbla omulu prin desiérturile Asiei si Africeii si prin padurile cele infiorátore a le Americiei decátu pe drumurile de tíera de pe lanoi. Acum de curendu in hotarulu Aradului in diu'a mare hotii au atacatu pe unu

negotiatoriu și rapindu-i ceace avea l'au și omoritu. Casulu acest'a acum nu-e neci a două neci a treia-ore ci celu puțin a două-dieci-ora în văr'a acest'a.

△ (*Furtu curiosu.*) În zilele trecute hotii s'au suitu în turnulu bisericeii din St. Margareta în Carinhi'a și au furatu unu clopotu, și l'au aruncatu din turnulu bisericeii josu casê se sparga și asiê s'au înpartîtu pe elu; Dieu aceea n'a meritatu trud'a câtă și-au pus'o! Cerce tarea curge și pe unulu se dîce că l'ar și fi prinsu.

△ (*Sinucidere.*) În Vörösvár, nu de parte de Pest'a unu pruncu de rusîne că dîceau cumca dinsulu ar fi furatu ceva cucurudiu sêu curcubete din tiarina, s'a spenziuratu.

△ (*Imperatulul în vestminte civile.*) E cunoscutu că imperatulul nu-i pré placu vestmintele civile; chiaru și la balurile cetățienilor vienei maiestatea sa se înfățișă totu de una în uniforma militară, și încātu ne aducemu aminte numai anu, cu ocașiunea visitei în Parisu a facutu antâia ora costumului civilu o mica concesiu. Foiele din Vien'a raportêza acum cu multa placere, că sambata sêr'a au potutu vedê pre maiestatea sa îmbracatu în vestminte civile.

△ (*Profesorulu Dier și dr. Tincu.*) Din Transilvani'a se scrie, că profesorulu Dier din Sabîu, a fostu la Orest'i'a, ca se întenze procesu contra deputatului dr. Tincu pentru vatemarea ce i-a facut'o în diet'a Ungariei. Tribunalulu din Orest'i'a inse s'a dechiaratu necompetentu la pertractarea acestui procesu, pentru că dr. Tincu se bucura de imunitatea unui deputatu, și afara de aceea pretins'a vatemare nu s'a comisu în Orest'i'a, ei în Pest'a.

△ (*Speculatiune marsiava.*) Cetimu în Curierulu de Jasi urmatoriulu casu revoltatoriu de anima: O evreica din Tulcea voindu a face o marsiava speculatiune cu 2 fete romane din Galati, ca sê le venda la Turci, a fostu suprinsa de polit'i'a locală de la Galati, care a înpedecatu îndata barbar'a transacțiune; inse pana la cercetarea și constatarea faptului, evreic'a a fost eliberata pe garanti'a jidovului Căufstein, caruia i daduse 5 lire turcesci. Numitulul pentru a se poté folosi și totu odata a nu fi respundiatoriu prin garanti'a data, pe de o parte a sfatuitu jidancei sê se înbarce pe vaporulu austriacu ce eră gata de plecarea la Constantinopolu, ér pe de alta a înscunțiatu comisariulu politiei, că respectiv'a pentru care a garantatu, s'a înbarcatu se fuga, adaugendu că polit'i'a sê mērga se o iee de pe vaporu, că-ci elu nu poté fi mai multu respundiatoriu. Comisariulu s'a dusu îndata pe vaporu ca se o iee, dar jidanc'a ce avea și unu copilul în bratie pe care-lu stringea mereu ca se tîpe, pentru a scapă de urmărire și a nu fi tradata, a începutu în striga cumplitu invocandu ajutorulu capitanului de vaporu, care i l'au refusat; în urma s'a adresatu catra pasi'a de Tulcea, ce eră într'unu cabinetu pe acelasi vaporu împreuna cu agentulu otomanu de acolo; numitii de asemenea nu au voit u a consenti de a o protejă, esprimandu-se că autoritatea locală va fi avendu rezônele și motivele pentru ce o urmărescu. Opunerea și tîpetele jidancei producandu unu micu sgomotu, a atrasu multime de spectatori, cari aveau de cugetu a o protejă sê scape din manele politiei. În momentulu acela dlu prefectu din Galati acompianiatu de dlu colonelu Lupascu, gasindu-se pe bordulu vaporului de Braila-Galati, i s'a relatatu casulu, și mergendu la loculul tumultului, a facutu a se respectă îndata dispozițiunea politiei, și asiê respectiv'a s'a luat u de pe vaporu, spre a se pedepsî conformu legiloru.

△ (*Dlu Pascali*) nu va merge la Gherl'a ci de la Aradu va rentôrce la Bucuresci.

△ (*Domnulu Hajdeu*) celebrulu literatu, rentôrse în zilele aceste din caletori'a ce a facut'o cu scopu de a cercă prin bibliotecele mai renumite, documinte referitóre la trecutul literaturii și istoriei nôstre. Literatur'a nôstra va avê a se mandri în scurtu de unu opu din cele mai pretfôse. Ostenelele domnului Hajdeu sunt încoronate de celu mai splendidu rezultatu, că-ci a aflatu o multime de documinte, cari pana acuma au fostu cu totul neconoscute de noi.

Din strainetate.

△ (*Influint'a oleului a supra apei*) Inca Plinius, celu mai mare naturalistu din tempulu romaniloru a inventatu, că versandu oleu asupra mării turburate, ap'a începe a se alina. Cumca ore folositu-s'a în evulu mediu midilocolu acest'a, nu se scie? Probele inse ce s'au facutu în tempii mai din urma, arêta, că oleulu versatu pe mare ajuta fôrte multu contra viforeloru. Totu acest'a s'a observatu, mai cu sêma în porturile Svediei și Norvegiei, că fiindu aceste mai totu pline de nâi încarcate cu oleuri și unsori de balene, mai neci candu nu se întempla vifore și fortune de mare. Franklinu, care n'a lasatu nimica, fara a-i cercetă și caus'a, dîce, că caus'a acesteia e poterea sêu mai bine natur'a contienetóre a oleului, și veisatu acesta pe apa, are influintiă mare și asupra fluidității cei usióre a acesteia.

△ (*Duelu americanu.*) Inca asiê duele n'a mai auctîtu nime ca cari facu americanii. S'a întemplat u că s'au certatu doi inși, unu americanu și unu angliesu și după ce nu s'au potutu învinge cu pistôlele, unulu s'a suitu în unu locomotivu, celalaltu în altulu și asiê s'au rapeditu unulu a supra altuia din îndepartare ca de una mila.

△ (*Intunecime mare de sôre.*) În 18 augustu a fostu asiê o intunecime ca care n'a mai fostu de multe secle și n'a mai fi éra pana peste multe secle. Noi eurôpenii ce e dreptu n'am avutu norocirea a o vedê, inse o multime de scrutatori și setosi de sciintia au caletoritu pe tempulu acest'a acolo. Intunecimeas'a aestinsu peste Ind'i'a resaritêna, și intunecimea totală a sôrelui a duratu siese minute întregi.

△ (*O demonstrare mare.*) Cu finitulul anului acestuia în Parisu inca a fostu a se înpartî premii între tenerii mai escelenti, și între acestia eră și fiulu lui Cavaignac, a presiedintelui republicei din 1848. Candu ministrulu a cetitu numele tenerului abiê de 13 ani, ochii tuturoru erau tîntati a supra prunciloru, aseptandu se iêsa tenerulu Cavaignac; dar dintre prunci n'a esitu nime, atunci ministrulu a mai cetitu odata numele pruncului, atunci inca numai s'a aredicatu putintelu, aretandu că e de fatia, dar n'a esîtu afara. Caus'a la acest'a a fostu că cei premiați primeau premiile din man'a principelui de corôna, ér' tenerulu Cavaignac n'a voit u se faca acest'a, că-ci dîcea, că nu vâ primi decorațiuni din man'a aceluia. acaru tata pe tatalu-seu la tramisu de la Hamzas la Ham.

△ (*Proprietariu de mosii și proprietariu de creri.*) Cristofu van Beethoven fratele renumitului compositoru eră unu omu fôrte avutu și ducea asiê o rolă, cătu publiculu i-a aplacidatu titlulu de „principe.“ Beethoven compositorulu inse din contra, finantielu lui stau pana-e

lumea totu reu. Odata, chiaru pe candu erá in Vien'a, ajunsese in o stare stremtorata si nu scia ce ar fi de facutu. Intre aceste i-a venitu in minte frate-seu, si a cugetatu câ ar fi bine sê-i scrie, câ-ci elu fiindu omu avutu i-ar pote ajutá. I-a si scrisu. Dar frate-seu in locu sê-i tramita bani i-a scrisu o epistola plina de lectiuni, din care din tóta aceea a esitu câ nu voiesce sê-i tramita, si la epistol'a acést'a se subscrise-se „proprietaryu de mosii.“ Beethoven compositoriu necazindu-se cumplitu, i-a scrisu inderetru urmatórea epistola: „Domnului Cristofu Beethoven proprietaryu de mosii. N'am lipsa de sfaturile tale, ci de banii tei! — subscrisu: Ludovicu Beethoven proprietaryu de creri.“

△ (*Superstitiune periculósa.*) Pe candu se deschise-se in dâilele trecute lini'a ferata de la Woronez in Rusi'a orientala s'a intemptatu unu casu curiosu dar mai multu comicu. Dupa ce preotii au santítu locomotivulu si a inceputu a merge, poporul adunatu in mirarea sa a dîsu câ nu-e cu putintia se fie lucru curatu ci trebuie se fie draculu; dar cum inse sê-lu póta opri se nu umble peste tier'a loru. Dupa-o scurta desbatere, fruntasiulu satului a luatu in mani dóue icóne cu santi si aredicandu-le in susu s'a pusu in midiloculu liniei pe unde avea sê tréca; dar norocire câ conductorulu l'a observatu inca de tempuriu si a opritu trasur'a si asié a scapatu intregu si sanetosu cu icóne cu totu. Poporul de prin pregiuru, acum crede câ poterea icóneloru a opritu pe draculu.

▽ (*Menageri'a cea mai mare.*) Unu inblanditoriu de fere Casanova cu numele, a plecatu inainte de acést'a cu vr'o 10 luni in Casala (Nubia superióra) ca sê adune selbatatiuni, si in scurtu i-a si succesu a aduná unu numeru fórté insemnatu, si anume: 32 de elefanti, 8 girafe, 2 antilope, 2 feliuri de rinoceri, 1 hipopotanu, 12 hiene, 4 lei, 8 struti, 2 cocostirci grandiosi (Cranich), 1 burtardu si alte multe. Cu transportulu catra Europ'a ce e dreptu a peritu vr'o câte-va, dar din tóte au ramasu esemplarele cele frumoése. De pe tempulu imperatoriloru romani abié s'a mai vedutu atâte animale selbatice adunate in o grupa.

△ (*O profetire.*) Astronomulu Tomas Moulton din Franci'a a profetítu in 1268 adeca inainte de acést'a cu 500 de ani câ in anulu acest'a, vér'a intréga va fi fórté placuta si va fi rodu bunu si de gran si cucurudiu precumu si de vinu si voru fi tóte cele eptine, ér' tómn'a va fi ploiósa.

△ (*Medicu scumpu.*) Unu patientu din Boemi'a a scrisu mediculu dr. Schmidt din Parisu câ ar dori sê se cureze cu elu si sê-i scrie câ sub ce conditiuni s'ar incliná sê se apuce de acést'a. Nu multu dupa tramitearea epistólei acesteia a capetatu de la secretariulu doctoriului urmatoriu respunu: „Dr. Schmidt a primitu epistol'a dtale si se invoesce a satisfice dorintiei dtale. In numele domnului dr. Schmidt, secretariulu (nume nelegibilu). N. B. Pentru consultare, corespondintia si prescriere vei avé a tramite diece mîi de franci 10.000 fr. Déca te invoiesci, atunci in scurtu tempu vei primí prescrierea si indrumarile necesare.“

Gacitura de semne.

De Catarina Jucu.

e	fi	siu-	A-	sa	ma-	ne	po
ne	A-	sci-	vei	Ce	po-	ca-o	ro-
ma-	im-	tun-	mi-	nu	ta	vu	tiu-
tunci	o	re	san-	cea	na-	ru	ni-
pli-	n'a-	Te	de	su-	ne	te	bra-
la-	po-	spi	ra-	Si 'n	lu	veci-	ti-
re	ni	re	de	pa-	in	o-	de
te-	sa	ti-	ne	nu-	cre-	gânu.	E

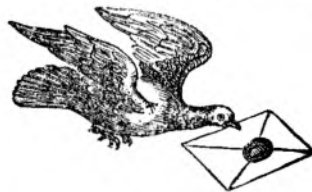
Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gâcitrei de siacu din nr. 25.

De-asiu fi ventu ce sufla linu
Pr'ntre flori sér'a 'n seninu
Asiu suflá din unu suspinu
Mandrei mele mai bunu divinu!

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domniórele: Hersilia Magdu, Laura Jonescu, Anatasia Leonovicu, Luisa Murgu, Iulia Saciu, Marcu Brasiovanu; si de la domnulu: Teodoru Crisianu.

POST'A REDACTIUNEL.

Cu esemplare complete din inceputulu somostrului juliu —decembre potemu inca sierbi, nu totu asié inse si din inceputulu anului, câ-ci pe cum am mai inscintiatu inca, vr'o câte va numere lipsescu cu totulu.

Dlul B. P. in Mis-tót-falu. Cele tramise le-amu primitu, dar nefiindu dlul redactoru a casa, in numerulu presinte inca nu o amu pusu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alesandru Kocsi. Piati'a de pesci Nr. 9.